

Katja Kettu:

Egy macska kutatásai

(részlet)

1932

A Macska

Pórus fognak jární. Sötét januári éjszaka van, amikor Johan bandája visszatér az egyik portyájáról. Időnként muszáj megadóztatni a népet, Eeva megérti. De most valami nincs rendjén. Mahte furcsán hallgatagon ül a kemence mellett, a fazárat babrálja, amit maga fejlesztett a szekrényhez. Milyen szép tojásdad alakú, jól rácsúszik a bőrszíjra. Horkantgat, köhécsel. Motyog magában, nyammogja a gyökérgumó pipa szárát, mézgát rágcsál, javarészt a saját világába merül, aztán hirtelen összekapja magát, meg-megriad, mintha űznék. Nem akar nyúltappancsot tenni az ajtó sarkába, sem pilácsot az ablakba, hogy ide szabad betérni.

Először is egy háromfős legénycsapat érkezik, akiket meg kell etetni. Szovjet-Karjalába tartanak, nem sokat beszélnek, csak átadják az üzenetet Eevának, aztán a priccsen ülve tátott szájjal várják a híg kását vagy más eledelt, ahogy állítólag be volt ígérve. Eeva felsóhajt, nekiáll keresni valamit, amit adhatna. De ezúttal nem talál semmit. Általában akad egy kevés kásának való rozs a ládában, vagy legalább keverékliszt. Kerül a csúrból a széna közül tyúktojás, amelyből jószándékkal és szárított csalánnal éték készíthető az éheseknek. Vagy van rénszarvascsont, amelyből levest főzhet. De most semmi, sehol semmi.

Az utazók később a dolgukra mennek, akármi is legyen az. Eeva a kezét tördeli, töpreng. Eszébe ötlik belekukkantani a banda által ott hagyott papírba, amelyen, mint korábban is annyiszor, a kíváncsiak megzavarására cirill betűs az írás. „Nagy szállítmány szilva várható” – áll benne.

Eeva szájában összefut a nyál. Arcüregében édes-heves sóvárgásként érzi a vágyott déli finomság ízét. Valahol a Szigeten egy nagy zsák zamatos aszalt gyümölcs lenne? Ha ilyet tehetne a fazékba, és kicsit megfőzné, hetedhét országra szóló ünnep kerekedne. Tyttinek, Pojunak és Mahténak. Eeva csaknem elsírja magát, és egy pillanat alatt megszületik az eretnek gondolat: ha egyszer ő kénytelen minden egyes vándort és utazót megetetni, hát nem úgy a helyes, hogy néha az ő családja is megkóstolhassa, amit azok a bitangok elásnak a Szigeten? Igazságtalanság, hogy a férfiak tőle várják, hogy ennivalót varázsoljon eléjük, ha egyszer nekik rendelkezésükre áll ilyen finomság. De hát úgy van az, hogy Eeva soha nem nyúlt még az emigrálók rejtékhelyeihez.

Egyszer igenis megengedhető a kisiklás. A jó ügy érdekében. Hogy gyümölcszelét készíthessen a rakományból. Telerakhassa hasát a család.

Eeva elégedetten bandukol az új pince felé, ahol még sohasem járt. Még csak nem is rendes pince az, pusztán egy földbe ásott gödör, amelynek szájához pár, a homokból került uszadékfát támasztottak.

De a gödör szájánál majdnem szívszélhűdést kap. Rossz rakományt fogtak el. A pince tele cár korabeli pisztolyokkal, széles szíjú töltényövekkel, bűzös tarackokkal, ólomgolyókkal, a polgárőrség valamelyik házából. Egy disznósajt vagy gabonászsák elvétele még rendben van az éhség csillapítására, de ez?

Ezt a zsákmányt most nem kellett volna elhozni.

Eeva a pince küszöbénél áll, nagyokat lélegzik. Lélegzetvételének párája a csillagok felé száll. Az egész pince tele fegyverekkel. Igen. Nem képzelődés. Eeva a puskatusokat nézi, és a fejét csóválja. Aztán futásnak ered Alkula felé. Az elején még elbírja a hó kérge, de lejjebb érve már majdnem combig süpped, és hol mászva, hol gázolva halad előre szipogva a holdtalan téli éjszakában. A végén már csak fekszik a hó tetején, és a kezével kanalazza tovább magát, mint a Déli-sarkon a pingvinek.

Az istenit! Eeva beront a szobába, ahol a férfiak somolyogva isszák a szeszes teát. Egyenesen Johanra támad, magával húzza az éléskamrába.

– El kell őket vigyed innét! – súgja.

És persze Johan is tudja, hogy értük fognak jönni.

– Mégis hová vigyem őket? – kérdi szinte nyüsztve.

– Hát süppeszd akár a lábba!

– Az nem ógya meg. Valaki úgyis értük jön.

Eeva erre nekidühödik, mellen ragadja Johant.

– A családra kell gondónunk! Mink eszt nem akartuk!

És már hallatszik is a kopók csaholása az alsó folyás felől.

Eeva rimánkodik:

– Hallod, már jönnek érte a faskiszták! Ha valaha, há most segíteni fogsz a testvéred. Ha pislákol benned az igazi férfi, ha nem vagy pipogya, akkó itt az ideje, hogy megmutazsd!

Helmi egy kis ideig töpreng, rosszat sejt, ökölbe szorított kézzel bámul kelet felé.

– Ne féjjetek! Megaggyuk a mógygát ennek az estének, rendbe?

Eeva megköszörüli a torkát:

– Befűtöm a szaunát. És mire megfüröttünk, jobb, ha mán nem lesznek ott a puskák.

Már topognak is befelé Hartikka legényei.

– Mos mi lesz? – súgja Eeva.

– Úgy teszünk, mintha semmi se lenne – oldja meg Helmi, és nekiáll csészéket rakosgatni az asztalra: – Jó, hogy jöttetek, fiúk! Mingyá meleg a sauna.

Reggelre kelve eltűnnek a pincéből a fegyverek, de fognak még utánuk kérdezősködni, így aztán Johan végül úgy dönt, átsíel Szovjetországba. Egyúttal Ville béresnek is nyoma vész, de ez Helmin kívül senkit sem lep meg.

(Bába Laura fordítása)